

Legal status of cryptocurrency in Latin America

Правовий статус криптовалюти в країнах Латинської Америки

Logoïda V.M.

Key words:

virtual assets, digital assets, object of civil rights, money, means of payment, cryptocurrency.

Ключові слова:

віртуальні активи, цифрові активи, об'єкт цивільних прав, гроші, платіжний засіб, криптовалюта.

В Латинській Америці, що включає в себе більшість країн та залежних територій Центральної та Південної Америки, які функціонують на основі використання мов латинського походження (іспанської, португальської та французької), проживає близько 8,4% населення світу або понад 661 млн. чоловік, а економіка регіону має щорічний обсяг понад 5,3 трильйони USD. Водночас, економічна успішність різних країн регіону різко відрізняється, частина населення знаходиться в умовах крайньої бідності, а відтак не охоплена якісними банківськими послугами через їх високу вартість, але при тому потребує дешевих, швидких і надійних систем транскордонних переказів для заробітчан. Окремі країни, такі як Куба чи Венесуела, страждають від міжнародних санкцій і змушені знаходити шляхи їх обходу, тоді як дефолти в таких країнах, як Аргентина, чи гіперінфляція, як в тій же ж Венесуелі, змушують населення шукати прийнятні альтернативи для заощаджень. Отже, в кожній країні має місце своя комбінація умов, яка сприяє популяризації криптовалют, як цифрової готівки, і ставить на порядок денний питання правового врегулювання операцій з ними. Зрозуміло, що для такого врегулювання спочатку потрібно відповісти на питання про правову природу криптовалют, її місце в системі об'єктів цивільних прав, як його бачить влада тієї чи іншої країни регіону.

Цьому вже приділялася і продовжує приділятися значна увага дослідників різних напрямків юридичної науки, зокрема фінансового, цивільного, господарського та інформаційного права. Насамперед, слід відзначити дослідження Б. Бейна, Д. Вахрушева, С. Вепрева, С. ван Вінгердена, А. Вондрачкової, М. Гребенюк, А. Грінспенса, В. Достова, О. Железова, Р. Коена, Р. Лук'янчук, Е. Мака, К. Пащенко, В. Перова, А. Проценко, В. Селезньова, В. Скрипника, В. Струкова, Р. Урбана, Ф. Феїрбенкса, Р. Фолсома, Л. Фрю, А. Хідзева, С. Чаплян, С. Шимон, П. Шуста та ряду інших.

У роботах вказаних вчених висловлюються різні концепції щодо правового статусу криптовалют, найбільш поширена з яких відносить криптовалюту до специфічного різновиду цифрової валюти (відмінного від електронних грошей і віртуальних валют), без державного контролю їх емісії. Тим не менше, з приводу правової оцінки статусу криптовалют як об'єкту цивільних прав, ще тривають суттєві дискусії. Тому метою даної статті є вивчення і узагальнення нормативного та правозастосовчого досвіду країн Латинської Америки щодо регулювання правового статусу криптовалют. Для цього ми використаємо спеціально-юридичні методи дослідження, такі як: порівняльно-правовий, метод тлумачення норм права, з належною увагою і до загальнонаукової методології пізнання, насамперед діалектичного та аналітичного підходів.

Почати дослідження правового статусу криптовалют в Латинській Америці варто з однієї з найменших країн регіону, яка, втім, пішла у юридичному закріпленні криптоіндустрії найдалі з-поміж сусідів, більше того – стала одним із світових лідерів. Мова про Сальвадор, який першим на континенті (а з точки зору широти впровадження – і у світі) легалізував криптовалюту біткоїн (BTC) саме як законний платіжний засіб. Щоправда, Закон від 08.06.2021 (набрав чинності 07.09.2021), який так і називається «Про біткоїн»¹ і містить всього 16 коротких статей (включно з прикінцевими положеннями), стосується лише BTC і не регулює статус інших криптовалют. Проте щодо самого BTC закон категорично встановлює, що це є офіційний платіжний засіб, який повинен необмежено прийматися всіма юридичними та фізичними особами в оплату будь-яких типів грошових зобов'язань (ст. 1), включно з тими, які виникли до набрання законом сили (ст. 13). У BTC можуть встановлюватися ціни (ст. 3) та сплачуватися податки (ст. 4), причому з огляду на офіційний платіжний статус BTC до нього не повинне застосовуватися оподаткування податком на приріст

¹ Закон Сальвадора «Про біткоїн» від 08.06.2021. URL: <https://freopp.org/el-salvadors-bitcoin-law-full-proposed-english-text-9a2153ad1d19>

капіталу (за текстом закону: «*як і до будь-якого іншого законного платіжного засобу*»)(ст. 5). Валютою бухгалтерського обліку, як і раніше, залишається долар США¹ (ст. 6), однак суб'єкти господарювання зобов'язані приймати BTC в якості оплати за товари та послуги (ст. 7). Саме ст. 7, в сукупності із значною волатильністю курсу BTC до основних резервних валют (а курс пари BTC – USD підлягає встановленню ринком (ст. 2)), викликала широке незадоволення в країні і в перші дні після введення BTC в якості офіційного платіжного засобу спричинила обмежені акції протесту. Втім, ст. 12 Закону встановлює винятки із правила ст. 7 для тих, у кого немає доступу до технічної інфраструктури розрахунків за допомогою криптовалюти. В свою чергу, держава зобов'язалася всіляко сприяти розвитку інфраструктури платежів у BTC (ст. 8-10, 12). Варто зауважити, що влада країни досить відповідально поставилася до питання розвитку платіжної інфраструктури за цим законом. Так, для забезпечення вільного обміну BTC на долари США уряд країни централізовано закуповує в свої резерви вказані монети, створив і активно розширює банкоматну мережу для обміну BTC на долари США, адміністративно скасовує комісію за обмін BTC, а громадянам запропоновано завантажити криптогаманці Chivo, аби мати технічну можливість проводити розрахунки (для стимулювання цього процесу на кожен з таких гаманців в якості подарунку зараховано еквівалент \$30 у BTC)².

Хоча влада країни декларувала вказані зміни як механізм полегшення переказів коштів заробітчан на батьківщину (звільнення їх від оподаткування, здешевлення транзакцій і їх суттєвого пришвидшення), значення цього Закону важко переоцінити, оскільки це перший у світі настільки всеохоплюючий і нормативно закріплений платіжний експеримент. Але ще більш далекосяжним наслідком є те, що з 07.09.2021 BTC з юридичної точки зору у будь-якій країні повинен розглядатися в якості іноземної валюти, з відповідними юридичними наслідками. Єдине питання, яке залишається з приводу правової природи криптовалюти в даній країні, яким чином влада збирається розглядати інші види криптовалют (етереум і т. п.) і яке правове регулювання до них застосовувати. Відповіді на це питання наразі немає і по мірі популяризації розрахунків у криптовалюті в Сальвадорі (а поширення там інших фінансово-технологічних продуктів відтак буде лише питанням часу) цю відповідь доведеться давати або законодавцю, або судовим органам.

На відміну від Сальвадору влада Мексики рішуче заперечує платіжну природу криптовалюти. Так, у інтерв'ю 09.09.2021 очільник Банку Мексики Алехандро Діас де Леон заявив, що використання криптовалюти швидше схоже на бартерну угоду, ніж на обіг розвинутих фіатних грошей, а сам BTC – на аналог дорогоцінного металу, а не засіб для щоденних розрахунків, а тому Мексика не планує найближчим часом визнавати криптовалюту в якості паралельного законного платіжного засобу³. Цим були повторені тези спільної заяви Банку Мексики, Міністерства фінансів країни та Національної Комісії по банках та цінних паперах №039 від 28.06.2021 про те, що криптовалюти не є законним платіжним засобом на території країни, а фінансовим установам за їх використання загрожують фінансові санкції⁴. Цей коментар був реакцією влади як на стрімке поширення в країні розрахунків криптовалютою (до 11% платежів в країнах Латинської Америки)⁵, так і на невдалі поки спроби законодавчих ініціатив по врегулюванню правового статусу криптовалют⁶.

Дискусія щодо правової природи криптовалют в Бразилії ще триває, в результаті чого законодавче врегулювання питання ще попереду. Так, Національний конгрес Бразилії все ще обговорює головний профільний законопроект №2303/15 і навіть створена спеціальна комісія по вивченню проблеми віртуальних валют і пов'язаних з ними інших питань⁷. Тим часом, визначення криптоактивів офіційно дано лише на рівні Інструкції Спеціального секретаріату федеральних доходів Бразилії⁸ №1888 від 03.05.2019 (зі змінами). Згідно ст. 5 глави II вказаної Інструкції криптоактиви визначені як:

¹ який став другою офіційною валютою країни з січня 2001 року і до 07.09.2021 був єдиною після виведення з обігу місцевої валюти – колона у 2004 році (прим. авт.)

² В Сальвадоре биткоин стал официальным платежным средством. Каждому жителю дали по \$30. URL: <https://finance.liga.net/cryptoeconomics/novosti/v-salvadore-bitkoin-stal-ofitsialnym-platejnym-sredstvom-kajdomu-jitelyu-dali-po-30>

³ Anthony Esposito. Bitcoin is barter, not money, Mexico central bank chief says. URL: <https://www.reuters.com/technology/bitcoin-is-barter-not-money-mexico-central-bank-chief-says-2021-09-09/>

⁴ Мексика предупредила банки о санкциях за использование биткоина. URL: <https://forklog.com/meksika-predupredila-banki-o-sanktsiyah-za-ispolzovanie-bitkoina/>

⁵ Алекс Кондратюк. Исследование: Мексика лидирует в Латинской Америке по объему розничных криптовалютных платежей. URL: <https://forklog.com/issledovanie-meksika-lidiruet-v-latinskoj-amerike-po-obemu-roznychnyh-kriptoplatezhej/>

⁶ Светлана Сухарева. Мексиканские политики озадачились регулированием криптовалют. URL: <https://happycoin.club/meksikanskie-politiki-ozadachilis-regulirovaniem-kriptovalyut/>

⁷ Fernando Mirandez Del Nero Gomes, Tiago Moreira Vieira Rocha, Alessandra Carolina Rossi Martins and Bruno Lorette Corrêa. The Virtual Currency Regulation Review: Brazil. URL: <https://thelawreviews.co.uk/title/the-virtual-currency-regulation-review/brazil#footnote-013>

⁸ податковий орган Бразилії – Secretaria Especial da Receita Federal do Brasil (RFB) (прим. авт.)

«цифрове представлення вартості, виражене у власній розрахунковій одиниці, ціна якої може бути зазначена у місцевій або іноземній суверенній валюті, для здійснення операцій в електронній формі за допомогою технологій шифрування та розподіленого запису, яке можна використовувати як форму інвестицій, інструмент передачі цінностей або доступу до послуг, що не є законним платіжним засобом»⁹.

Як бачимо, чіткої відповіді на питання щодо місця криптоактивів в системі об'єктів цивільних прав за цивільним законодавством Бразилії це визначення не дає, а лише виключає віднесення криптовалюти до платіжних засобів (грошей). На практичному ж рівні, які у багатьох інших країнах світу, місцеві регулятори розрізняють платіжні токени (власне криптовалюти), utility-токени та токенизовані активи, зокрема фондові. Відповідно до аналізу кожного окремого випадку застосовується або не застосовується до ситуації законодавство про цінні папери, товарну біржну або регулювання грошово-кредитного ринку. При цьому по платіжним токенам наразі має місце чітка позиція, що хоч криптовалюти з економічної точки зору і мають атрибути платіжного засобу, вони не підпадають під юридичне визначення валюти (як національної, так і іноземної) в розумінні чинного законодавства Бразилії. Юридичний статус бразильського реалу¹⁰ встановлено законодавчим Декретом №857/69 та Законом №10192/01, згідно з якими всі грошові зобов'язання в Бразилії повинні виражатися в національній валюті – реалі, а всі документи чи правочини, що у будь-якій формі відступають від цього правила, є недійсними. Недійсними є і будь-які положення договорів щодо коригування цін на товари і послуги залежно від зміни будь-яких курсів грошових одиниць обліку будь-якого характеру¹¹.

Наслідки дефолтів Аргентини 2000-х зробили цю країну однією з найбільш динамічних в плані розвитку крипторинку. Зрозуміло, що цьому сприяли не умови для розвитку інвестицій та інновацій, а навпаки – бажання населення та господарюючих суб'єктів застрахуватися від втрати коштів у банках і знецінення місцевої валюти, а також гостра потреба здійснення експортно-імпортних платежів в умовах, коли валютні позиції міжнародних банків на цю країну або закриті взагалі, або дуже обмежені. Тим не менше, на відміну від фактичної економічної практики, правове регулювання криптовалюти в Аргентині не дуже розвинуте. Операції з криптовалютою не заборонені, тому вона вважається легальною. Але профільного закону немає – існують лише окремі нормативні приписи стосовно податків та попередження легалізації коштів, отриманих злочинним шляхом чи призначених для використання у протиправних цілях.

Так, Відділ фінансової інформації Аргентини¹² визначає криптоактиви як:

«цифрове представлення вартості, яке може бути продане цифровим шляхом та функціонувати в якості засобу обміну; та/або засобу обліку; та/або засобу збереження вартості, однак не має офіційного платіжного статусу у будь-якій юрисдикції та не є ані емітованим, ані гарантованим будь-яким урядом чи юрисдикцією»¹³.

«Винесемо за дужки», яким чином сприймати тепер це визначення з огляду на те, що у Сальвадорі з 07.09.2021 принаймні BTC вже має офіційний платіжний статус. Проте, з буквального сприйняття цього тексту, а також системного аналізу Цивільного і Комерційного кодексу Аргентини та Статуту Центрального банку Аргентинської Республіки (закон №24144) випливає висновок, що криптовалюта у Аргентині наразі кваліфікується в якості нематеріального активу. Принаймні законодавство та позиція фінансових регуляторів (див., наприклад, спільне Коммюніке ЦБ Аргентини та Комісії з цінних паперів Аргентини щодо криптовалют від 20.05.2021)¹⁴ чітко заперечують можливість віднесення криптовалюти до грошей (ними згідно ст. 765 ЦК Аргентини можуть бути лише фіатні гроші – аргентинський песо), іноземних валют (знову ж таки, реформа у Сальвадорі тепер ставить серйозні питання у загальносвітовому масштабі щодо цієї кваліфікації), а також цінних паперів.

Значних змін зазнала криптовалютна політика Куби, де Центральний банк прийняв Резолюцію №215/2021 від 20.08.2021 (опубліковано в спецвипуску Офіційної газети Міністерства юстиції Республіки Куба №73 за 26.08.2021). Згідно неї для цілей цієї Резолюції під віртуальним активом розуміється:

«цифрове представлення вартості, яким можна торгувати або передавати в цифровому вигляді та використовувати для платежів або інвестицій.»¹⁵.

⁹ Instrução normativa RFB № 1888, de 03 de maio de 2019. URL: <http://normas.receita.fazenda.gov.br/sijut2consulta/link.action?visao=anotado&idAto=100592>

¹⁰ національна валюта країни (прим. авт.)

¹¹ Закон Бразилії №10192/01 від 14.02.2001. URL: <https://presrepublica.jusbrasil.com.br/legislacao/101216/lei-10192-01>

¹² аналог українського Держфінмоніторингу (прим. авт.)

¹³ Juan M. Diehl Moreno. The Virtual Currency Regulation Review: Argentina. URL: <https://thelawreviews.co.uk/title/the-virtual-currency-regulation-review/argentina#footnote-005>

¹⁴ Спільне Коммюніке ЦБ Аргентини та Комісії з цінних паперів Аргентини щодо криптовалют від 20.05.2021. URL: <https://www.dentons.com/en/insights/articles/2021/may/28/the-joint-statement-of-the-argentinas-central-bank>

¹⁵ Резолюція ЦБ Республіки Куба №215/2021 від 20.08.2021. URL: <https://www.gacetaoficial.gob.cu/sites/default/files/goc-2021-ex73.pdf>

Окремо зазначено, що цей термін включає різні значення, що використовуються для тих самих цілей, наприклад, цифровий актив, криптоактив, криптовалюта, віртуальна валюта та цифрова валюта.

Резолюція має справді проривне значення. З одного боку, вона теж оперує загальноприйнятим для регіону визначенням про «цифрове представлення вартості», що дає змогу кваліфікувати об'єкт більше як нематеріальний актив, але з іншого прямо визнається допустимість платіжного характеру криптовалюти, хоча Куба і не пішла так далеко, як Сальвадор, тобто не встановила для криптовалюти статус законного (загальнообов'язкового для прийняття всіма фізичними та юридичними особами) платіжного засобу.

Щоправда, є і певні обмеження: по-перше, резолюцією передбачений дозвільний порядок доступу на ринок (регулятором при цьому виступає Центральний банк); по-друге, існують певні обмеження по колу суб'єктів, яким дозволяється здійснення грошово-кредитних та інвестиційних операцій з криптовалютами, зокрема, обмежено можливість здійснення операцій з криптовалютами для суб'єктів владних повноважень, політичних партій, громадських організацій та створених ними підприємств, установ, організацій; також обмежуються операції з криптовалютами для фізичних осіб між собою поза межами платформ офіційно ліцензованих постачальників посередницьких послуг по операціях з віртуальними активами; зрештою по-третє, Центральний банк регулює також можливий перелік дозволених операцій з криптовалютами, які здійснюються фінансовими установами та іншими юридичними особами з фізичними особами (обмін, викуп, окремі платіжні операції).

Наразі немає окремого законодавчого регулювання правового статусу криптовалют Республіка Чилі, хоча криптовалюти в країні широко використовуються. На рівні коментарів Центральний банк країни заперечує грошову природу криптовалюти, тобто не розглядає її ані як законний платіжний засіб всередині країни, ані як іноземну валюту¹. В свою чергу, 3-я Палата Верховного Суду Чилі у постанові від 03.12.2018 у справі «Orionx SpA contra del Banco del Estado de Chile» дала свою оцінку правовій природі криптовалюти і віднесла її до нематеріальних активів². Водночас податкова служба країни у податковій консультації №963 від 14.05.2018 характеризує правову природу криптовалюти наступним визначенням: «*біткоїн – це цифровий або віртуальний актив, підтримуваний в єдиному цифровому реєстрі під назвою блокчейн, нерегульований, неопосередкований та неконтрольований централізованим емітентом, ціна якого визначається попитом і пропозицією*»³.

В Колумбії криптовалюта сама по собі є легальним активом, тобто не є забороненою, проте банківська система не має права надавати фінансові послуги для забезпечення операцій з криптовалютою, більше того, фінансовим установам з 2014 року заборонено володіти криптовалютою та інвестувати в неї⁴. Щодо визначення її правової природи остаточної думки у різних органів влади немає. Так, Центральний банк Колумбії та Орган фінансового нагляду (Superintendencia Financiera de Colombia) заперечують віднесення криптовалюти до законного платіжного засобу, грошей, валюти чи цінних паперів, розглядаючи даний актив як нематеріальний, тоді як податкові органи вважають криптовалюту товаром⁵.

Допустимим засобом платежу є криптовалюта в одній з найбільш дружніх до фінансових інновацій країні Латинської Америки – Коста-Риці. Більше того, згідно ст. 166 місцевого Трудового кодексу дозволяється виплата частини заробітної плати працівникам у вигляді криптовалюти⁶. Проте, дохід від операцій з криптовалютами не враховується місцевими банками та іншими фінансовими установами при здійсненні фінансового моніторингу клієнтів, а отже при здійсненні значних платежів через банківську систему чи відкритті депозитів існують складності з підтвердженням джерела отримання коштів⁷. Тож в цілому місцеві регулятори на офіційному рівні не визнають за криптовалютою статусу законного засобу платежу, грошей або іноземної валюти. Разом з тим, місцеве законодавство дає можливість розглядати криптовалюту як квазі-грошовий актив, під яким розуміється «*будь-який актив, що може бути використаний в якості засобу платежу і який широко приймається в такій якості у суспільстві*». Якраз дозвіл влади країни виплачувати частину заробітної плати криптовалютою (як «загальноприйнятим активом, що може використовуватися в якості засобу платежу») і пов'язав її з даною дефініцією квазі-грошового активу.

У Еквадорі, офіційною валютою якого є долар США, криптовалюта не заборонена, однак згідно ст. 94 Органічного валютно-фінансового кодексу за нею не визнається статус грошей та законного платіжного

¹ Chile Cryptocurrency Laws. URL: <https://freemanlaw.com/cryptocurrency-blockchain/chile/>

² Постанова 3-ї Палати Верховного Суду Республіки Чилі від 03.12.2018 у справі «Orionx SpA contra del Banco del Estado de Chile». URL: <https://ru.scribd.com/document/454053033/Fallo-Criptomonedas-vs-BancoEstado>

³ Лист Служби внутрішніх доходів Республіки Чилі №963 від 14.05.2018. URL: https://www.sii.cl/normativa_legislacion/jurisprudencia_administrativa/ley_impuesto_renta/2018/ja963.htm

⁴ Colombia Cryptocurrency Laws. URL: <https://freemanlaw.com/cryptocurrency-blockchain/colombia/>

⁵ там само.

⁶ технічно це звучить як дозвіл видавати в якості зарплати будь-які «загальноприйняті активи» (прим. авт.)

⁷ Costa Rica and Cryptocurrency. URL: <https://freemanlaw.com/cryptocurrency-blockchain/costa-rica/>

засобу⁸. Втім, альтернативна кваліфікація у вищезитованому коммюніке Центрального банку Еквадору від 08.01.2018 теж не запропонована. Іншого регулювання поки немає.

Аналогічна ситуація у Домініканській Республіці, втім там Центральним банком також заборонено фінансовим інститутам брати участь у операціях з криптовалютою⁹. Немає специфічного регулювання¹⁰ та Нікарагуа, де криптовалюта також не визнається ані засобом платежу, ані національними фіатними грошима, ані іноземною валютою.

Специфічна ситуація у Венесуелі (внаслідок застосування до країни санкцій з боку США та ЄС). Згідно з Декретом №3196 від 08.12.2017¹¹ влада країни для обходу зовнішньоекономічної блокади розпочала запровадження централізованої криптовалюти Petro¹² на основі технології криптовалюти Ethereum і з забезпеченням державної криптовалюти нафтовими резервами країни, причому згодом Petro було надано статус офіційного платіжного засобу. Втім широкої популярності державна криптовалюта так і не набула через загальну недовіру населення до державної фінансової політики, наслідком якої стала гіперінфляція. Додатково удару по криптовалютному проекту Венесуели завдали і США, коли виконавчим Декретом Президента США Трампа №13827 від 19.03.2018 громадянам США було заборонено брати участь у торгівлі венесуельськими криптовалютними активами включаючи Petro¹³. Стосовно традиційних (децентралізованих) криптовалют, 21.09.2020 Венесуела дозволила майнингову активність, але лише майнерам, які отримали від держави спеціальну ліцензію і працюють через спеціальну державну платформу, на якій держава має вплив на розподіл результатів майнингу. Згодом, 08.10.2020 Національна Асамблея Венесуели прийняла Конституційний антиблокадний закон для національного розвитку та гарантування прав людини, яким надала виконавчій владі повноваження створювати і використовувати будь-яку криптовалюту в якості монетарного інструмента¹⁴, наслідком чого стала можливість для громадян країни обмінювати BTC на фіатну валюту на спеціальній криптовалютній біржі. Тож, Венесуела де-факто визнає платіжний характер криптовалюти, однак наразі розглядає її як фінансовий інструмент, без офіційного статусу грошей, іноземної валюти або платіжного засобу.

Уругвай наразі не має офіційного регулювання криптовалюти, однак 03.08.2021 сенатор Хуан Сарторі вніс офіційну законопроектну пропозицію щодо врегулювання криптовалют¹⁵. Згідно з поданим законопроектом криптовалюта буде вважатися допустимим засобом платежу для приватних транзакцій, хоча статусу законного засобу платежу (як у Сальвадорі) криптовалюта не отримає. Таким чином, по суті пропонується надати даному виду активу квазі-грошовий статус. Операції з криптовалютою, у разі прийняття законопроекту, підлягатимуть ліцензуванню.

Аналогічний законопроект 07.09.2021 внесено до парламенту Панами місцевим конгресменом Габріелем Сілва¹⁶.

Подібний підхід наразі демонструє і Парагвай, де 14.07.2021 законопроект «Про регулювання виробництва та комерціалізацію віртуальних активів – криптоактивів» було внесено до парламенту сенаторами Фернандо Фачетті, Гілберто Сантівіаго та Хуаном Брізуела¹⁷. Втім у даній країні погляди на правовий статус криптовалюти пропонуються дещо іншими (її кваліфікація в якості окремого об'єкту цивільних прав – віртуального активу впливає з самої назви законопроекту).

Оглянувши найбільші економіки регіону, а також країни з передовим регулюванням криптовалют, відзначимо, що в Латинській Америці є і приклад сповідування повністю рестрикційної політики щодо криптовалют. Це Болівія, де діє встановлена Центральним банком у резолюції №044/2014 від 06.05.2014¹⁸

⁸ Comunicado Oficial a la Ciudadanía, Banco Central del Ecuador (Jan. 8, 2018). URL: <https://www.bce.fin.ec/index.php/boletines-de-prensa-archivo/item/1028-comunicado-oficial-sobre-el-uso-del-bitcoin>

⁹ Banco Central de la Republica Dominicana, Comunicado (June 29, 2017). URL: <https://www.bancentral.gov.do/noticias/avisos/archivos/aviso20170628.pdf>

¹⁰ Honduras Cryptocurrency Laws. URL: <https://freemanlaw.com/cryptocurrency-blockchain/honduras/>

¹¹ Декрет Президента Венесуели №3196 від 08.12.2017. URL: <https://pandectasdigital.blogspot.com/2017/12/decreto-n-3196-mediante-el-cual-se.html>

¹² т. з. CBDC – Central Bank Digital Currency, тобто цифрова валюта Центрального банку (прим. авт.)

¹³ Executive Order 13827 of March 19, 2018. URL: <https://perma.cc/NB43-8AXA>

¹⁴ Конституційний антиблокадний закон Венесуели для національного розвитку та гарантування прав людини від 08.10.2020. URL: <https://perma.cc/PW4Q-5AGW>

¹⁵ Законопроект сенатора Хуана Сарторі від 03.08.2021 щодо врегулювання статусу криптовалюти в Уругваї. URL: <https://juansartori.uy/wp-content/uploads/2021/08/Proyecto-Criptomonedas-Uruguay03-07.pdf>

¹⁶ Andrés Engler. Panamanian Congressman Presents Bill to Regulate Crypto. URL: <https://www.coindesk.com/policy/2021/09/07/panamanian-congressman-presents-bill-to-regulate-crypto/>

¹⁷ Законопроект «Про регулювання виробництва та комерціалізацію віртуальних активів – криптоактивів» (Парагвай) від 14.07.2021. URL: <http://silpy.congreso.gov.py/expediente/123935>

¹⁸ Резолюція ЦБ Болівії №044/2014 від 06.05.2014 про заборону використання криптовалют. URL: <https://www.bcb.gob>

заборона на використання криптовалют, що не регулюються певною країною або економічною зоною¹. Причому заборона є тотальною, тобто поширюється не лише на фінансові операції на підтримку криптовалюти, а і на операції приватних осіб з даним об'єктом цивільних прав. Незрозумілим є лише ступінь ефективності державного контролю за дотриманням цієї заборони, з огляду на анонімний і децентралізований характер криптовалют.

Підсумовуючи, можна зробити висновки, що переважна більшість країн Латинської Америки (крім Болівії) розглядає криптовалюту як легальний актив, допустимий повністю або принаймні частково для цивільного обігу. При цьому з точки зору цивільного права криптовалюту у даному регіоні кваліфікують переважно як нематеріальний актив (цифрове представлення вартості), віртуальний актив або товар, хоча мають місце також спроби (частково успішні, а частково ще не завершені) прийняття законодавства, яке надає криптовалюті статус платіжного засобу або квазі-грошей. Визнаючи її фактичне призначення для платіжних цілей, країни Латинської Америки, тим не менше, в основному заперечують її статус як національних (фіатних) грошей, іноземної (фіатної) валюти та законного платіжного засобу. Проте законодавство, яке у вересні 2021 року набуло чинності у Сальвадорі і яке оголосило криптовалюту (BTC) законним засобом платежу, тобто по суті національною валютою країни, докорінно змінить не тільки регіональний, але і загальносвітовий статус криптовалют, оскільки надасть децентралізованому фінансовому продукту офіційний статус іноземної валюти в інших країнах світу. У разі успішного продовження цього платіжного експерименту у Сальвадорі, це потребуватиме перегляду юридичних формулювань і підходів до кваліфікації криптовалют в якості об'єкта цивільних прав в усіх країнах, де правовідносини з приводу використання криптовалют є актуальним питанням економічного та правового порядку денного.

Анотація.

Стаття присвячена вивченню досвіду правового регулювання юридичного статусу криптовалют в країнах Латинської Америки. У статті автор досліджує діючі законодавчі акти країн регіону та основні наявні законопроектні пропозиції щодо статусу та обігу криптовалют, а також адміністративну та, частково, судову практику в питаннях кваліфікації криптовалют як об'єкта цивільних прав. Окремо досліджується перший у світі загальнонаціональний експеримент щодо визнання біткоіна законним платіжним засобом, який запроваджено владою Сальвадору, та його потенційний вплив на подальшу юридичну кваліфікацію криптовалют в інших країнах світу в якості іноземної валюти. Відзначається, що практично всі решта країн регіону дають юридичну оцінку платіжній функції криптовалют, використовуючи регуляторні або забороняючі підходи, залежно від обраної політики, що побічно підтверджує їх розуміння правової природи криптовалют насамперед як платіжного засобу. При цьому ці ж країни не тільки категорично розмежовують криптовалюту з національними чи іноземними фіатними грошима, але і переважно уникають офіційного визначення криптовалют в якості приватних (децентралізованих) готівкових грошей, віддаючи перевагу кваліфікації їх в якості нематеріального активу, віртуального активу, монетарної цінності, квазі-грошей і навіть товару, що є наразі показником неготовності центральних банків цих країн поступитися ринковою владою у сфері фінансів. Автор також зауважує, що лише одна країна регіону (Болівія) запровадила повністю рестрикційну політику щодо криптовалют, тоді як більшість країн намагається знайти оптимальну форму правового регулювання даного інноваційного явища, хоча причини такого ліберального підходу є різними – від демократичного устрою суспільного життя в тій чи іншій країні до пошуку способів обходу міжнародних фінансових санкцій або спрощення трудовим мігрантам доступу до фінансових послуг для переказу заробітків додому з-за кордону.

В цілому автор робить висновок, що криптовалюту в країнах досліджуваного регіону переважно є легальним активом, а загальною тенденцією державної політики країн Латинської Америки у відношенні до криптовалют є поступове законодавче врегулювання їх статусу і обігу на основі порівняно ліберального підходу.

Annotation.

The article is devoted to the study of the experience of legal regulation of the legal status of cryptocurrencies in Latin America. The author examines the current legislation of the region and the main available legislative proposals on the status and circulation of cryptocurrencies, as well as administrative and, in part, judicial practice in the classification of cryptocurrency as an object of civil rights. The world's first nationwide experiment to recognize bitcoin as a legal tender, introduced by the El Salvador authorities, and its potential impact on the further legal qualification of cryptocurrency in other countries as a foreign currency are studied separately. It is noted that almost all other countries in the region give a legal assessment of the payment function of

bo/webdocs/01_resoluciones/044%202014.PDF

¹ мають на увазі групи країн, що мають спільні валюти, на зразок євро, франку КФА тощо (прим. авт.)

cryptocurrencies, using regulatory or prohibitive approaches, depending on the chosen policy, which indirectly confirms their understanding of the legal nature of cryptocurrencies primarily as a means of payment. At the same time, these countries not only categorically distinguish cryptocurrencies from national or foreign fiat money, but also mostly avoid the official definition of cryptocurrency as private (decentralized) cash, preferring to classify them as intangible assets, virtual assets, monetary value, quasi-money and even commodities, which is currently an indicator of the unwillingness of the central banks of these countries to give up market power in the field of finance. The author also notes that only one country in the region (Bolivia) has implemented a completely restrictive policy on cryptocurrencies, while most countries are trying to find the optimal form of legal regulation of this innovative phenomenon, although the reasons for such a liberal approach are different – from democratic social life in some countries to searching for ways to circumvent international financial sanctions or make it easier for migrant workers to access financial services to transfer earnings home from abroad.

In general, the author concludes that cryptocurrencies in the countries of the study region are mostly legal assets, and the general trend of Latin American governments policy towards cryptocurrencies is a gradual legislative regulation of their status and circulation based on a relatively liberal approach.

References:

1. Закон Сальвадора «Про біткоїн» від 08.06.2021. URL: <https://freopp.org/el-salvadors-bitcoin-law-full-proposed-english-text-9a2153ad1d19>
2. В Сальвадоре биткоин стал официальным платежным средством. Каждому жителю дали по \$30. URL: <https://finance.liga.net/cryptoeconomics/novosti/v-salvadore-bitkoin-stal-ofitsialnym-platejnym-sredstvom-kajdomu-jitelyu-dali-po-30>
3. Anthony Esposito. Bitcoin is barter, not money, Mexico central bank chief says. URL: <https://www.reuters.com/technology/bitcoin-is-barter-not-money-mexico-central-bank-chief-says-2021-09-09/>
4. Мексика предупредила банки о санкциях за использование биткоина. URL: <https://forklog.com/meksika-predupredila-banki-o-sanktsiyah-za-ispolzovanie-bitkoina/>
5. Алекс Кондратюк. Исследование: Мексика лидирует в Латинской Америке по объему розничных криптовалютных платежей. URL: <https://forklog.com/issledovanie-meksika-lidruet-v-latinskoj-amerike-po-obemu-roznychnyh-kriptoplatezhej/>
6. Светлана Сухарева. Мексиканские политики озадачились регулированием криптовалют. URL: <https://happycoin.club/meksikanske-politiki-ozadachilis-regulirovaniem-kriptovalyut/>
7. Fernando Mirandez Del Nero Gomes, Tiago Moreira Vieira Rocha, Alessandra Carolina Rossi Martins and Bruno Lorette Corrêa. The Virtual Currency Regulation Review: Brazil. URL: <https://thelawreviews.co.uk/title/the-virtual-currency-regulation-review/brazil#footnote-013>
8. Instrução normativa RFB Nº 1888, de 03 de maio de 2019. URL: <http://normas.receita.fazenda.gov.br/sijut2consulta/link.action?visao=anotado&idAto=100592>
9. Закон Бразилії №10192/01 від 14.02.2001. URL: <https://presrepublica.jusbrasil.com.br/legislacao/101216/lei-10192-01>
10. Juan M. Diehl Moreno. The Virtual Currency Regulation Review: Argentina. URL: <https://thelawreviews.co.uk/title/the-virtual-currency-regulation-review/argentina#footnote-005>
11. Спільне Комюніке ЦБ Аргентини та Комісії з цінних паперів Аргентини щодо криптовалют від 20.05.2021. URL: <https://www.dentons.com/en/insights/articles/2021/may/28/the-joint-statement-of-the-argentinas-central-bank>
12. Резолюція ЦБ Республіки Куба №215/2021 від 20.08.2021. URL: <https://www.gacetaoficial.gob.cu/sites/default/files/goc-2021-ex73.pdf>
13. Chile Cryptocurrency Laws. URL: <https://freemanlaw.com/cryptocurrency-blockchain/chile/>
14. Постанова 3-ї Палати Верховного Суду Республіки Чилі від 03.12.2018 у справі «Orionx SpA contra del Banco del Estado de Chile». URL: <https://ru.scribd.com/document/454053033/Fallo-Criptomonedas-vs-BancoEstado>
15. Лист Служби внутрішніх доходів Республіки Чилі №963 від 14.05.2018. URL: https://www.sii.cl/normativa_legislacion/jurisprudencia_administrativa/ley_impuesto_renta/2018/ja963.htm
16. Colombia Cryptocurrency Laws. URL: <https://freemanlaw.com/cryptocurrency-blockchain/colombia/>
17. Costa Rica and Cryptocurrency. URL: <https://freemanlaw.com/cryptocurrency-blockchain/costa-rica/>
18. Comunicado Oficial a la Ciudadanía, Banco Central del Ecuador (Jan. 8, 2018). URL: <https://www.bce.fin.ec/index.php/boletines-de-prensa-archivo/item/1028-comunicado-oficial-sobre-el-uso-del-bitcoin>
19. Banco Central de la Republica Dominicana, Comunicado (June 29, 2017). URL: <https://www.bancentral.gov.do/noticias/avisos/archivos/aviso20170628.pdf>
20. Todd Ehret and Susannah Hammond. Cryptocurrency regulations by country. URL: https://www.thomsonreuters.com/en-us/posts/wp-content/uploads/sites/20/2021/06/Compendium_Cryptocurrency-Regs_FINAL.pdf
21. Guatamala Cryptocurrency Laws. URL: <https://freemanlaw.com/cryptocurrency-blockchain/guatamala/>

22. Haiti and Cryptocurrency. URL: <https://freemanlaw.com/cryptocurrency-blockchain/haiti/>
23. Honduras Cryptocurrency Laws. URL: <https://freemanlaw.com/cryptocurrency-blockchain/honduras/> .
24. Декрет Президента Венесуели №3196 від 08.12.2017. URL: <https://pandectasdigital.blogspot.com/2017/12/decreto-n-3196-mediante-el-cual-se.html> .
25. Executive Order 13827 of March 19, 2018. URL: <https://perma.cc/NB43-8AXA> .
26. Конституційний антиблокадний закон Венесуели для національного розвитку та гарантування прав людини від 08.10.2020. URL: <https://perma.cc/PW4Q-5AGW>
27. Законопроект сенатора Хуана Сарторі від 03.08.2021 щодо врегулювання статусу криптовалюти в Уругваї. URL: <https://juansartori.uy/wp-content/uploads/2021/08/Proyecto-Criptomonedas-Uruguay03-07.pdf>
28. Andrés Engler. Panamanian Congressman Presents Bill to Regulate Crypto. URL: <https://www.coindesk.com/policy/2021/09/07/panamanian-congressman-presents-bill-to-regulate-crypto/> .
29. Законопроект «Про регулювання виробництва та комерціалізацію віртуальних активів – криптоактивів» (Парагвай) від 14.07.2021. URL: <http://silpy.congreso.gov.py/expediente/123935>
30. Резолюція ЦБ Болівії №044/2014 від 06.05.2014 про заборону використання криптовалют. URL: https://www.bcb.gob.bo/webdocs/01_resoluciones/044%202014.PDF .

Logoida V.M.,

graduate student of the Department of Civil Law and Procedure

Uzhhorod National University

ORCID ID: 0000-0003-1261-909X

volodymyr.lohoyda@uzhnu.edu.ua